

**Bruselj, 10. marec 2025
(OR. en)**

6787/25

COH 15

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Sklepi o koheziji in kohezijski politiki po letu 2027 – <i>odobritev</i>

1. Delovna skupina za strukturne ukrepe in najbolj oddaljene regije je preučila osnutek sklepov predsedstva o koheziji in kohezijski politiki po letu 2027 na sejah 23. januarja, 6. in 20. februarja ter 7. marca 2025. Na podlagi izmenjav z delegacijami na ravni delovne skupine je bil pripravljen osnutek sklepov Sveta iz priloge k temu dopisu.
2. Odbor stalnih predstavnikov naj Svetu priporoči, da odobri sklepe Sveta iz priloge k temu dopisu.

OSNUTEK

Sklepi Sveta o koheziji in kohezijski politiki po letu 2027

SVET EVROPSKE UNIJE –

- (1) OPOZARJA, da ti sklepi Sveta ne posegajo v pogajanja o večletnem finančnem okviru po letu 2027;
- (2) OPOZARJA na svoje sklepe iz novembra 2022 o kohezijski politiki, iz novembra 2023 o prihodnosti kohezijske politike, iz junija 2024 o devetem kohezijskem poročilu in novembra 2024 o vlogi kohezijske politike pri obravnavi demografskih izzivov v EU;
- (3) OPOZARJA na strateško agendo 2024–2029, ki jo je Evropski svet sprejel 27. junija 2024 in v kateri je priznana potreba po okrepitvi ekonomske, socialne in teritorialne kohezije za zagotovitev stalne navzgor usmerjene konvergence, zmanjšanje neenakosti, povečanje odpornosti in konkurenčnosti ter spodbujanje dolgoročne rasti po vsej Uniji, da bi spodbudili vsesplošni skladni razvoj EU;
- (4) OPOZARJA na ključno sporočilo iz Izjave iz Budimpešte o novem dogovoru o evropski konkurenčnosti, v katerem je navedeno, da bi si morala EU *glede na nove geopolitične realnosti ter gospodarske in demografske izzive [...] in na potrebo po zagotovitvi svoje suverenosti, varnosti, odpornosti in svetovnega vpliva prizadevati za konkurenčnost, produktivnost, inovativnost in trajnostnost na temeljih ekonomske, socialne in teritorialne kohezije ter ob zagotavljanju konvergence*;
- (5) POZDRAVLJA dejstvo, da je v političnih usmeritvah predsednice Evropske komisije za naslednjo Evropsko komisijo za obdobje 2024–2029 priznana *potreba po okrepljeni politiki za kohezijo in rast, v središču katere bodo regije in ki bo oblikovana v partnerstvu z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, da bi obravnavali regionalne in socialne razlike*;

- (6) JE SEZNANJEN s poročiloma Enrica Lette in Maria Draghija,¹ v katerih so osvetljeni prihodnji izzivi za EU in njene politike na enotnem trgu;
- (7) JE SEZNANJEN s sporočilom Evropske komisije z naslovom Kompas za konkurenčnost za EU², sprejetim 29. januarja 2025;
- (8) PRIZNAVA, kako pomembno je, da se zagotovijo učinkovito izvajanje in spoštovanje vrednot Unije in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v praksi ter zaščita finančnih interesov Unije. V zvezi s tem PONOVRNO POUDARJA, da obstaja jasna povezava med spoštovanjem pravne države in Listine na eni strani ter financiranjem Unije na drugi, ter ob upoštevanju uredbe o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije IZPOSTAVLJA pomen zaščite finančnih interesov Unije;

Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija ter njena vloga pri reševanju izzivov EU

- (9) OPOZARJA, da je cilj ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, kot je določen v Pogodbah, v središču evropskega projekta ter da bi morale politike in ukrepi EU prispevati k doseganju tega cilja, in sicer bi bilo treba upoštevati njihovo teritorialno razsežnost in usklajenost ter po potrebi aktivno vključiti nacionalne, regionalne in lokalne organe in deležnike. V zvezi s tem SPODBUJA Komisijo, naj redno analizira teritorialne razlike med državami članicami in regijami. Hkrati POUDARJA, da je treba za doseganje ciljev politik in ukrepov EU v njihovo zasnovo in izvajanje vključiti teritorialno razsežnost;

¹ Enrico Letta, *Much more than a market* (Veliko več kot trg), april 2024; Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe* (Prihodnost evropske konkurenčnosti – strategija konkurenčnosti za Evropo), september 2024.

² Dok. 5785/25.

- (10) JE ZASKRBLJEN zaradi asimetričnega teritorialnega in družbenega učinka številnih izzivov, s katerimi se soočajo EU, njene države članice in regije, zlasti potrebe po povečanju konkurenčnosti, odpornosti in varnosti ob hkratnem obravnavanju zelenega in digitalnega prehoda ter demografskih izzivov. POUDARJA, da bi lahko ti izzivi, če ne bodo ustrezno obravnavani, za številne regije pomenili postopno oddaljevanje, gospodarsko stagnacijo ali razvojno blokado ter posledično povečanje gospodarskih, socialnih in teritorialnih razlik po vsej EU ter ogrožitev evropskega projekta;
- (11) POUDARJA, da so za reševanje teh izzivov potrebni usklajevanje in medsebojno povezani ukrepi na ravni EU, ki bi jih bilo treba razviti v tesnem dialogu med Komisijo, državami članicami ter po potrebi regionalnimi in lokalnimi organi ter deležniki. V zvezi s tem POUDARJA, kako pomembno je spodbujati jasno dopolnjevanje in sinergije med politikami EU ter preprečevati prekrivanje med različnimi instrumenti;
- (12) MENI, da bi bilo treba v okviru evropskega semestra sistematično upoštevati konvergenčni cilj in po potrebi njegovo teritorialno razsežnost, in to v polnem partnerstvu z državami članicami;

Kohezijska politika in konkurenčnost

- (13) OPOZARJA na poročilo Enrica Lette, v katerem je poudarjeno, da je učinkovita kohezijska politika, ki se izvaja uravnoteženo po vsej EU, ključni pogoj za uspešnost enotnega trga;
- (14) SE ZAVEDA, da je v sporočilu Kompas za konkurenčnost za EU izraženo mnenje, da je *„[p]osodobljena kohezijska politika [...] ključna za krepitev rasti, zmanjšanje razlik in spodbujanje konkurenčnosti na enotnem trgu, hkrati pa podpira regije in skupnosti pri njihovem dolgoročnem razvoju in pravičnem prehodu“*, ter zlasti opozarja na vlogo spodbujanja spretnosti in kakovostnih delovnih mest kot horizontalnega vidika omogočanja;

- (15) PONOVRNO POUDARJA, da sta konkurenčnost in kohezija medsebojno povezani. Kohezija potrebuje konkurenčnost kot gonilo rasti, konkurenčnost pa kohezijo, če želi zajeti celoten potencial, ki ga ponuja EU. POUDARJA vlogo, ki jo ima povečanje konkurenčnosti EU kot celote, in vlogo, ki jo ima izboljšanje kohezije med državami in regijami – pri čemer obe vlogi v komplementarnem duhu prispevata k uresničevanju strateških prednostnih nalog EU in reševanju izzivov EU;
- (16) MENI, da mora EU mobilizirati vsa svoja gonila rasti, če želi povečati konkurenčnost in odpornost Evrope. POUDARJA, da kohezijska politika z izkoriščanjem potenciala rasti vseh območij, vključno z manj razvitimi regijami, in opiranjem na lokalne prednosti prispeva h konkurenčnosti. IZPOSTAVLJA, da so strategije pametne specializacije pomembne za vzpostavljanje mrež sodelovanja, vključno s prenosom znanja, raziskavami in inovacijami, da bi se pomagalo regijam pri razvoju konkurenčnih zmogljivosti, krepitvi regionalnih vrednostnih verig in vključevanju v globalne vrednostne verige. To bi povečalo dolgoročno odpornost regij, spodbudilo navzgor usmerjeno konvergenco ter zmanjšalo razlike med regijami in znotraj njih, pa tudi nezadovoljstvo v družbi;

Temelji in ključna načela kohezijske politike

- (17) OPOZARJA, da je kohezijska politika, ki je osrednjega pomena za projekt evropskega povezovanja, dolgoročna politika EU na področju strukturnih naložb, s katero se zmanjšujejo regionalne razlike v EU ter povečujeta navzgor usmerjena konvergenca in odpornost regij EU. POUDARJA, da bi morala kohezijska politika še naprej prispevati k doseganju strateških ciljev in prednostnih nalog Evropske unije, hkrati pa upoštevati nacionalne in regionalne cilje;

- (18) PONOVRNO POTRjuje, da bi morala kohezijska politika še naprej temeljiti na svojih ključnih načelih, kot so deljeno upravljanje, upravljanje na več ravneh, partnerstvo ter lokalni pristop, ki temelji na ljudeh, ter se uporabljati skupaj z načeloma sorazmernosti in subsidiarnosti; OPOZARJA, da so ta ključna načela bistvena za ustrezno vključevanje nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov ter deležnikov v načrtovanje, izvajanje in upravljanje kohezijske politike, ki bi jo bilo treba izvajati čim bližje evropskim državljanom in državljanke ter v njihovo korist, s čimer bi izvajanje politike postalo bolj usmerjeno v ljudi in učinkovitejše ter bi potekalo od spodaj navzgor; POUDARJA, da ta načela krepijo celoten model evropskega povezovanja, hkrati pa ustvarjajo občutek skupne odgovornosti in skupnih vrednot;
- (19) POZIVA Komisijo, naj okrepi teritorialni pristop z ukrepi, prilagojenimi potrebam in priložnostim različnih območij; PRIZNAVA, da bi v teritorialnih instrumentih lahko bolje upoštevali obstoječe teritorialne strategije držav članic; MENI, da lahko funkcionalna območja, ki med drugim gradijo na povezavah med mesti in podeželjem, služijo kot učinkovit okvir za izvajanje prilagojenih strategij in se uporabijo za premagovanje izzivov, ki presegajo upravne meje;
- (20) POUDARJA, da bi morala kohezijska politika ostati odprta za vse regije, zlasti za regije z najbolj omejenimi možnostmi, podeželska območja, območja, ki jih je prizadela industrijska tranzicija, in regije, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoške, čezmejne in gorske regije, kot je navedeno v členu 174 PDEU; POUDARJA, da bi morala imeti kohezijska politika še naprej ključno vlogo pri zmanjševanju regionalnih razlik v EU in manj razvitim regijam pomagati pri dohitevanju bolj razvitih regij, da bi dosegli navzgor usmerjeno konvergenco Unije; PRIZNAVA, da je pomembno reševati izzive, povezane z geopolitično nestabilnostjo na zunanjih mejah EU, s posebnim poudarkom na državah članicah in regijah, ki jih je vojna agresija Rusije proti Ukrajini najbolj prizadela, zlasti regijah, ki mejijo na Rusijo in Belorusijo, ter regijah, ki mejijo na Ukrajino; PRIZNAVA izzive za države članice in regije, povezane z migracijskimi pritiski, vključno s tistimi, ki jih povzročajo sedanji konflikti;

- (21) POUDARJA, da je treba v celoti izkoristiti potencial najbolj oddaljenih regij v EU in njihov prispevek k zastopanju interesov in vrednot EU zunaj njenih evropskih meja; POZIVA Komisijo, naj v celoti izkoristi možnosti, ki jih ponuja člen 349 PDEU, in sicer tako, da spodbuja njihovo regionalno povezovanje in poskrbi za to, da se bodo v kohezijski politiki po letu 2027 odražala ustrezna pravila in da se bodo poleg tega v drugih zakonodajnih predlogih upoštevale njihove posebnosti in omejitve;
- (22) POUDARJA, da se na vseh področjih evropskega teritorialnega sodelovanja spodbujajo tesnejše regionalne vezi in povezovanje med državami članicami ter gojijo pozitivni odnosi med EU in njenimi partnerskimi državami; POZIVA Komisijo, naj preuči možnosti za okrepitev medregionalnega, nadnacionalnega in čezmejnega sodelovanja, ki bo vodilo k večji odpornosti in boljšemu delovanju enotnega trga ter skladnemu čezmejnemu razvoju; POUDARJA, da je treba izboljšati sinergije med glavnimi programi in programi Interreg;
- (23) OPOZARJA, da kohezijska politika ni orodje za odzivanje na krize, hkrati pa priznava njeno sposobnost odzivanja na nepredvidene in nepričakovane okoliščine, ki bi lahko ogrozile razvojne zmogljivosti regij; hkrati SPODBUJA Komisijo, naj upošteva izkušnje, pridobljene pri odzivanju kohezijske politike na nedavne krize, da bi racionalizirali obstoječe instrumente za izredne razmere in zagotovili njihovo večjo učinkovitost;

Upravljanje kohezijske politike

- (24) POUDARJA, da mora deljeno upravljanje ostati način izvajanja kohezijske politike;

- (25) OPOZARJA na pomen upravljanja na več ravneh, ki omogoča učinkovito posredovanje na najustreznejših teritorialnih ravneh v posameznih državah članicah, hkrati pa krepi občutek deljene odgovornosti. Upravljanje na več ravneh skupaj z deljenim upravljanjem in dialogom s partnerji v fazah načrtovanja in izvajanja olajšuje doseganje ciljev politike, ki temeljijo na Pogodbah, ter opolnomoča države članice ter regionalne in lokalne organe; v zvezi s tem POZIVA Komisijo, naj ohrani njihovo vlogo pri upravljanju kohezijske politike in uresničevanju ciljev EU na podlagi njihovega teritorialnega potenciala in posebnih izzivov;
- (26) POZIVA Komisijo, naj zagotovi, da bo model upravljanja kohezijske politike še naprej spoštoval obstoječo delitev pristojnosti in sistem usklajevanja med različnimi ravni upravljanja v posameznih državah članicah ter vlogo regionalnih in lokalnih organov pri oblikovanju, načrtovanju, upravljanju, izvajanju, spremljanju in ocenjevanju politik;
- (27) POUDARJA, da so za učinkovito izvajanje politik, reform in naložb, tudi pri soočanju z novimi in hitro spreminjajočimi se izzivi, potrebne močne institucije, dobro upravljanje in upravna zmogljivost; zato POZIVA Komisijo, naj brez spodkopavanja obstoječih sistemov v državah članicah predlaga učinkovite ukrepe za podporo razvoju upravnih in institucionalnih zmogljivosti na nacionalni, regionalni in lokalni ravni v okviru kohezijske politike;

Uspešnost in učinkovitost kohezijske politike

- (28) POUDARJA, da je kohezijska politika dolgoročna naložbena politika in da je mogoče izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti kohezijske politike doseči z osredotočanjem na rezultate; PRIZNAVA, da bi lahko kohezijska politika omogočila reforme, pomembne za cilje te politike, ki so v skladu s prednostnimi nalogami Unije, ob spoštovanju prednostnih nalog držav članic; POUDARJA, da bi bilo treba pri opredeljevanju naložb in reform spoštovati ključna načela in cilje kohezijske politike;

- (29) POZIVA Komisijo, naj preuči možnosti za pristop, ki bo bolj temeljil na smotrnosti in izkušnjah, pridobljenih pri financiranju, ki ni povezano s stroški, in pri možnostih poenostavljenega obračunavanja stroškov, ter na izkušnjah z obstoječimi modeli, pri čemer naj ustrezno upošteva razpoložljive ocene in revizije sistemov, ki temeljijo na smotrnosti, vključno s tistimi, ki jih izvaja Evropsko računsko sodišče; POUDARJA, da je v primeru uvedbe pristopa, ki bolj temelji na smotrnosti, potreben prožnejši – tudi pri načrtovanju programov – in bolj prilagojen pristop, ki bo upošteval specifične teritorialne potrebe in izzive;
- (30) ob ohranjanju temeljev in ključnih načel kohezijske politike POZIVA k nadaljnji poenostavitvi in zmanjšanju upravnega bremena na vseh ravneh in v vseh fazah načrtovanja programov, izvajanja, spremljanja, nadzora in revizije; hkrati POZIVA Komisijo, naj predlaga enotnejša izvedbena pravila za sklade kohezijske politike, da bi se izognili množenju skladov in zmanjšali razdrobljenost podpore; POUDARJA tudi pomen poenostavitve in večje skladnosti pravil EU o državni pomoči v vseh instrumentih EU, vključno s kohezijsko politiko, ter poenostavitve postopkov javnega naročanja, pri čemer je treba zagotoviti enake konkurenčne pogoje in pošteno konkurenco na enotnem trgu;
- (31) OPOZARJA, da je treba zagotoviti harmonizacijo in sorazmernost nadzora in revizij ter razširitev uporabe načela enotne revizije, hkrati pa ohraniti visoke standarde za preprečevanje goljufij in korupcije ter boj proti njim na vseh ravneh;
- (32) POZIVA Komisijo, naj kohezijsko politiko preoblikuje tako, da bo bolj usmerjena v rezultate – zlasti naj pri oblikovanju okvira prihodnje politike uporabi pristop, ki temelji na dokazih –, ter nadalje razvije in poenostavi uveljavljene sisteme spremljanja in ocenjevanja, da bi ocenili, kako se z naložbami in reformami dosegajo strateški cilji, okrepili orodja, namenjena preučevanju morebitnih in dejanskih učinkov ukrepov politike, ter nadalje vključili ocene teritorialnega učinka v pripravo in ocenjevanje politik;

* * *

- (33) Z ZANIMANJEM PRIČAKUJE, da bo Komisija predstavila rezultate pregleda politike glede vpliva prihodnjih širitev na kohezijsko politiko;
- (34) PRIČAKUJE prejem predlogov za naslednji zakonodajni sveženj za kohezijsko politiko čim prej v letu 2025, da se omogočijo hitra pogajanja ter pravočasen in nemoten začetek njegovega izvajanja.
-